

روان‌شناسی و آموزش افراد استثنایی

رویکرد شخص‌محور در تشخیص، مداخله و درمان
افراد با نیازهای خاص

تالیف:

دکتر پرویز شریفی درآمدی
دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۶

سرشناسه	: شریفی درآمدی، پرویز، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: روان‌شناسی و آموزش افراد استثنایی: رویکرد شخص‌محور در تشخیص، مداخله و درمان افراد با نیازهای خاص / تالیف پرویز شریفی درآمدی.
مشخصات نشر	: تهران: آوای نور، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۴۹۶ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۰۸۹-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: کتابنامه.
عنوان دیگر	: رویکرد شخص‌محور در تشخیص، مداخله و درمان افراد با نیازهای خاص.
موضوع	: آموزش‌های ویژه
موضوع	: کودکان عقب‌مانده -- آموزش و پرورش
موضوع	: کودکان تیزهوش -- آموزش و پرورش
موضوع	: کودکان استثنایی -- روان‌شناسی
موضوع	: یادگیری ادراکی و حرکتی
رده بندی کنگره	: LC۳۹۶۵/ش۴۹۱۳۹۳
رده بندی دیویی	: ۹/۳۷۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۴۵۸۸۵۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روان‌شناسی و آموزش افراد استثنایی

رویکرد شخص‌محور در تشخیص، مداخله و درمان افراد با نیازهای خاص

تالیف: دکتر پرویز شریفی درآمدی

صفحه آرا: منیرالسادات حسینی

ویراستار: نسترن استرآبادی

چاپ سوم ۱۳۹۶

تیراژ: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۰۸۹-۷

● تهران: خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان وحید نظری - پلاک ۹۹

تلفن: ۶ - ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲ / همراه: ۰۹۱۲۲۰۰۴۵۵۷

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

قیمت ۳۳۰۰۰ تومان

تقدیم

به آنانی که در جهت آموزش، پرورش،
توانبخشی، بهداشت روان و حقوق انسانی و
افراد استثنایی و خانواده آنان گام های اساسی
و نوین برداشتند و در راه رشد و اعتلای آنها
از هیچ تلاشی دریغ ننمودند.

با سپاس

پرویز شریفی درآمدی

بهار ۱۳۹۳

"فهرست مطالب"

فصل اول: کلیات.....	۲۵
.....	
.....	
دیدگاه‌ها.....	۲۵
دیدگاه آسیب‌شناختی.....	۲۵
دیدگاه روان‌شناختی.....	۲۶
دیدگاه جامعه‌شناختی.....	۲۷
دیدگاه پرورشی.....	۲۷
تفاوت‌های میان فردی و درون فردی.....	۲۸
واژه‌ها و اصطلاحات در حیطه افراد استثنایی.....	۲۹
تعاریف افراد استثنایی.....	۳۰
مفهوم کودکان با نیازهای ویژه.....	۳۱
تعریف روان‌شناسی افراد استثنایی یک تعریف پیشنهادی.....	۳۳
شیوع افراد استثنایی.....	۳۴
اصول یکپارچه‌سازی.....	۳۵
عادی‌سازی.....	۳۵
یکی کردن، به هم پیوستن.....	۳۶
قانون عمومی ۹۴-۱۴۲.....	۳۸
IEP یا برنامه آموزشی فردی شده.....	۴۰
معیارهای چندگانه برای جایگزینی.....	۴۰
مشارکت‌های علمی، حرفه‌ای و والدینی.....	۴۰
۱- مشارکت پزشکان، روان‌شناسان و.....	۴۰
۲- سازمان‌های حرفه‌ای.....	۴۱
۳- مشارکت والدین و سازمان‌های والدینی.....	۴۱
قانون‌گذاری و دعوی قضایی.....	۴۲
تشخیص افراد استثنایی.....	۴۴
رویکردهای نام‌گذاری (برچسب زدن) و آثار آن.....	۴۵

۴۵ رویکرد تحولی
۴۶ رویکرد فرهنگی
۴۶ رویکرد فردی
۴۶ آثار منفی برچسب زدن
۴۷ آثار مثبت برچسب زدن
۴۸ هدف‌ها و مقاصد
۴۸ اهداف خودشناسی
۴۸ اهداف روابط انسانی
۴۹ اهداف کفایت شغلی
.....
۴۹ اهداف کفایت اجتماعی
۵۰ به کار بستن علوم مختلف در مطالعه افراد استثنایی
۵۳ رویکردهای نظری در حیطه افراد استثنایی
۵۳ رویکرد عضوی
۵۴ رویکرد تحولی
۵۴ رویکرد رفتاری
۵۵ رویکرد شناختی
۵۵ رویکرد انسانی‌نگر
۵۵ رویکرد بوم‌شناختی
۵۶ خلاصه فصل
۵۷ فصل دوم: مداخله در گستره تحول
۵۷ خدمات مداخله اولیه برای کودکان و اطفال نوگام
۶۰ خدمات کودکی اولیه برای کودکان سنین پیش دبستانی
۶۱ سال‌های مدرسه
۶۳ مشارکت‌های آموزشی: تقسیم مسئولیت‌ها
۶۳ معلم مشاور
۶۵ اتاق مرجع
۶۵ تشریک مساعی از طریق همکاری و حمایت‌های گسترده مدرسه
۶۷ نقش معلم کلاس آموزش عادی
۶۹ حمایت همسالان
۶۹ مدارس و کلاس‌های آموزشی ویژه
۷۰ کلاس آموزش ویژه جامع یا خودکفا

۷۰	مدرسه ویژه
۷۱	تفکیک‌سازی در برابر تلفیق‌سازی
۷۳	الگوی تصمیم‌گیری آموزشی
۷۶	گذر از مدرسه به زندگی بزرگسالی
۷۷	تعریف انتقال یا گذر
۷۸	نقش مدرسه
۷۹	ارزیابی نیازهای فردی
۷۹	توسعه طرح‌های گذر / انتقال
۸۰	کار کردن با دفاتر خدمات بزرگسالی
۸۰	دخالت والدین در فرآیند انتقال / گذر
۸۱	خلاصه فصل

۸۳ فصل سوم: پرهوشی، سرآمدی و خلاقیت.....

۸۳	تعاریف
۸۴	نظریه‌های هوش
۸۴	نظریه‌های روان‌سنجی
۸۵	نظریه‌های زیست‌شناختی - عصبی
۸۶	نظریه تحولی - فرآیندی پیازه
۸۶	نظریه پردازش اطلاعات
۸۸	تعریف سرآمدی
۹۰	اصطلاحات در مفهوم سرآمدی
۹۰	تغییرات در تعریف سرآمدی
۹۱	زمینه تاریخ تغییر و تحولات
۹۳	مدل تحولی سرآمدی هوروویتس و ابرین
۹۵	تعریف سه صفتی رنزولی
۹۶	شیوع
۹۷	علل و عوامل پرهوشی / سرآمدی
۹۷	ژنتیک و سایر عوامل زیست‌شناختی
۹۸	عوامل محیطی
۱۰۰	فرآیندهای تشخیص و ارزیابی
۱۰۰	فنون غربالگری: کارآمدی و اثربخشی
۱۰۱	منبع والدین
۱۰۱	منبع معلمان

۱۰۳ تست‌های هوش و پیشرفت
۱۰۴ تست‌های پردازش اطلاعات
۱۰۵ اندازه‌گیری خلاقیت
۱۰۵ ویژگی‌ها
۱۰۶ ویژگی‌های جسمی
۱۰۶ ویژگی‌های تحصیلی و شغلی
۱۰۷ ویژگی‌های اجتماعی و هیجانی
۱۰۸ ویژگی‌های اخلاقی
۱۰۹ گروه‌های فراموش شده دانش‌آموزان تیزهوش / سرآمد
۱۰۹ سرآمدان کم پیشرفت
۱۰۹ دانش‌آموزان پرهوش / سرآمد اقلیت
۱۱۰ دانش‌آموزان پرهوش / سرآمد معلول
۱۱۰ دانش‌آموزان پرهوش / سرآمد مبتلاء به اختلال در روابط اجتماعی
۱۱۱ مداخله‌های کودکی اولیه
۱۱۲ کودکی و نوجوانی
۱۱۲ روی آوردهای مداخله
۱۱۲ تغییر کارکردی در محیط یادگیری
۱۱۲ تغییر روش در محیط یادگیری
۱۱۳ افزایش و بهبود مهارت‌های فکری
۱۱۳ مسأله‌یابی و حل مسأله
۱۱۳ خلاقیت
۱۱۴ تغییر محتوای درس
۱۱۴ تسریع‌سازی
۱۱۵ غنی‌سازی
۱۱۶ فشرده‌سازی
۱۱۶ نوآوری یا ایده‌پردازی
۱۱۶ برنامه‌های مداخله‌آموزشی در سطوح کودکی و نوجوانی
۱۱۷ جای‌گماری آموزشی
۱۱۷ الف- کلاس‌های ویژه در مدارس عادی
۱۱۸ ب) مدارس ویژه
۱۱۸ خلاصه فصل
۱۲۱ فصل چهارم: اختلال‌های ارتباطی

۱۲۱.....	ساختار زبان
۱۲۲.....	تحول زبان
۱۲۴.....	اختلال‌های تکلم
۱۲۵.....	اختلال‌های تکلم سلیس و روان
۱۲۷.....	علت شناسی لکنت زبان:
۱۲۹.....	مداخله‌ها
۱۳۰.....	تکلم تأخیری
۱۳۳.....	مداخله‌ها:
۱۳۴.....	اختلال‌های تلفظی
۱۳۵.....	علت شناسی:
۱۳۸.....	مداخله‌ها:
۱۳۹.....	اختلال‌های صوت
۱۴۱.....	علت شناسی:
۱۴۲.....	مداخله و درمان:
۱۴۴.....	اختلال‌های زبان
۱۴۵.....	ناتوانی یادگیری
۱۴۵.....	فلج مغزی
۱۴۵.....	عقب‌ماندگی ذهنی
۱۴۵.....	در خودماندگی
۱۴۶.....	آشفته‌گی هیجانی
۱۴۷.....	اختلال زبان بیانی
۱۴۷.....	حرمت خود
۱۴۸.....	اختلال زبان درکی
۱۴۸.....	ناگویی اکتسابی یا آفاریا
۱۴۹.....	علل
۱۵۰.....	شیوع:
۱۵۰.....	برنامه‌های مداخله:
۱۵۱.....	خلاصه فصل
۱۵۳.....	فصل پنجم: ناتوانی یادگیری
۱۵۴.....	تعاریف و اصطلاحات
۱۵۵.....	تعریف فدرال
۱۵۷.....	عوامل عمده در تعریف فدرال

۱۵۹.....	علل ناتوانی های یادگیری
۱۵۹.....	عوامل درونی
۱۶۰.....	عوامل بیرونی
۱۶۱.....	شیوع
۱۶۲.....	اثرات بر تحول شناختی
۱۶۳.....	ادراک
۱۶۵.....	توجه
۱۶۶.....	حافظه
۱۶۷.....	فراشناخت
۱۶۸.....	سازمان دهی
۱۶۸.....	ناتوانی های یادگیری و پیشرفت تحصیلی
۱۶۸.....	خواندن
۱۶۸.....	تحلیل واژه
۱۷۱.....	درک مطلب
۱۷۴.....	فنون زبانی
۱۷۴.....	هجی کردن
۱۷۵.....	زبان گفتاری
۱۷۷.....	زبان نوشتاری
۱۷۸.....	ریاضیات
۱۸۲.....	اثرات بر تحول اجتماعی و هیجانی
۱۸۳.....	اثرات بر خانواده
۱۸۵.....	مسائل تحصیلی و راهبردهای آموزشی
۱۸۵.....	تشخیص اولیه
۱۸۷.....	سنجش برای تدریس
۱۸۷.....	سنجش رسمی
۱۸۷.....	سنجش غیررسمی
۱۹۰.....	دیدگاهها و راهبردها
۱۹۰.....	آموزش مستقیم
۱۹۰.....	طراحی برنامه های آموزش مستقیم در روخوانی
۱۹۱.....	روش های آموزش مستقیم
۱۹۲.....	آموزش راهبرد
۱۹۵.....	دستور آموزشی مهارت های ویژه
۱۹۵.....	مهارت های مطالعه

۱۹۶ مهارت‌های اجتماعی
۲۰۰ ملاحظات آموزشی برای آموزگاران که از لحاظ فرهنگی متفاوت‌اند
۲۰۱ انطباق مواد آموزشی
۲۰۱ اصلاحات برنامه‌ریزی درسی
۲۰۱ اصلاح سخنرانی‌های درسی و تمرینات مربوط به روخوانی
۲۰۱ سخنرانی
۲۰۲ تمرینات روخوانی
۲۰۲ طرح‌هایی برای برنامه‌ریزی تدریس
۲۰۴ موضوعات آموزشی و راهبردهای تدریس
۲۰۴ اصلاحات در کار برگ‌ها و آزمون‌ها
۲۰۶ متناسب‌سازی کتاب درسی ابتدایی
۲۰۷ برنامه آموزشی و فن آوری
۲۰۸ کاریابی و انتخاب برنامه
۲۰۸ انتخابات در کلاس
۲۰۹ مشاوره
۲۱۰ همسال محور
۲۱۳ اتاق مرجع
۲۱۴ جایگماری جامع یا گزینشی
۲۱۵ زندگی بزرگسالان
۲۱۷ خلاصه
۲۱۹ فصل ششم: عقب ماندگی ذهنی
۲۱۹ تعریف و طبقه‌بندی
۲۲۳ طبقه‌بندی
۲۲۵ انتظارات آموزش‌پذیری
۲۲۶ نشانگرهای طبی
۲۲۷ شیوع
.....
۲۲۷ ویژگی‌های شناختی
۲۲۷ هوش:
۲۲۸ یادگیری و حافظه:
۲۲۸ فرا شناختی:
۲۲۹ رفتار سازشی

۲۳۰ پیشرفت تحصیلی
۲۳۱ ویژگی‌های زبان و گفتار
۲۳۱ ویژگی‌های حرکتی
۲۳۲ علت‌شناسی
۲۳۲ تأثیرات فرهنگی و اجتماعی
۲۳۳ مسمومیت، آلودگی و مشروبات الکلی
۲۳۵ نابهنجاری‌های کروموزومی
۲۳۶ تأثیرات ناشناخته قبل از تولد
۲۳۶ جراحات‌ها یا عوامل فیزیکی
۲۳۷ سوخت و ساز بدن و تغذیه
۲۳۷ اختلال‌های مغزی پس از تولد
۲۳۷ فرآیندهای تشخیص و ارزیابی
۲۳۸ پیشگیری
۲۴۰ ارزیابی آموزشی
۲۴۲ مداخله‌های پرورشی
۲۴۲ آموزش و پرورش در دوران کودکی اولیه
۲۴۴ یادگیری کودکان در سن مدرسه ابتدایی
۲۴۴ مهارت‌های حرکتی
۲۴۵ مهارت‌های خودیاری
۲۴۵ مهارت‌های اجتماعی
۲۴۵ مهارت‌های ارتباطی
۲۴۶ مهارت‌های تحصیلی کنشی
۲۴۶ تربیت و آموزش شغلی به جوانان
۲۴۷ ملاحظات جایگماری آموزشی
۲۴۸ سایر راهکارهای مداخله
۲۴۸ طبی یا پزشکی
۲۴۸ خدمات اجتماعی
۲۴۹ خلاصه فصل
۲۵۱ فصل هفتم: اختلال‌های رفتاری – هیجانی
۲۵۲ متغیرهای اختلال‌های رفتاری:
۲۵۲ اصطلاح‌شناسی
۲۵۳ تعاریف و طبقه‌بندی‌ها

۲۵۳.....	آشفتگی هیجانی شدید
۲۵۵.....	طبقه‌بندی‌ها
۲۵۶.....	نظام‌های طبقه‌بندی آماری
۲۵۷.....	نظام‌های طبقه‌بندی بالینی
۲۵۸.....	اختلال‌های فراگیر تحول
۲۵۸.....	اختلال‌های رفتار تخریبی
۲۵۹.....	ملاک‌ها بر حسب شدت اختلال کردار:
۲۶۰.....	اختلال‌های اضطرابی
۲۶۰.....	اختلال‌های تغذیه
۲۶۰.....	اختلال‌های اختلاج
۲۶۰.....	اختلال‌های هویت جنسی
۲۶۱.....	اختلال‌های دفع
۲۶۱.....	اختلال‌های کودکی و نوجوانی
۲۶۱.....	طبقه‌بندی بر اساس شدت رفتارها
۲۶۵.....	شیوع
۲۶۶.....	ویژگی‌ها
۲۶۶.....	هوش
۲۶۷.....	رفتار سازشی
۲۶۸.....	پیشرفت تحصیلی
۲۶۹.....	علت‌شناسی
۲۷۰.....	دیدگاه زیست‌شناختی
۲۷۰.....	دیدگاه روان‌تحلیلگری
۲۷۰.....	دیدگاه رفتاری
۲۷۰.....	دیدگاه پدیدارشناختی
۲۷۱.....	دیدگاه جامعه‌شناسی - بوم‌شناسی
۲۷۲.....	فرآیندهای تشخیص و ارزیابی
۲۷۳.....	غربالگری و ارجاع
۲۷۴.....	عوامل تشخیص و ارزیابی
۲۷۴.....	فنون مورد استفاده در ارزیابی
۲۷۵.....	رویکردهای نهادهای مداخله
۲۷۶.....	درمان بی‌رهنمود یا بینش مدار
۲۷۶.....	بازی درمانی
۲۷۷.....	روان‌درمانگری گروهی

۲۷۷.....	رفتار درمانی.....
۲۷۸.....	درمان زناشویی و خانواده درمانی.....
۲۷۹.....	دارو درمانی.....
۲۷۹.....	مداخله‌های سال‌های اولیهٔ کودکی.....
۲۸۱.....	مداخله‌هایی برای کودکان سنین - دبستانی.....
۲۸۲.....	کودکان مبتلاء به اختلال‌های رفتاری متوسط تا شدید.....
۲۸۳.....	مداخله‌ها برای نوجوانان.....
۲۸۶.....	مروری بر برنامه‌های مؤثر.....
۲۸۷.....	خلاصه فصل.....

۲۸۹..... فصل هشتم: ناتوانی بین‌مقوله‌ای: ناتوانی رفتاری و یادگیری.....

۲۹۰.....	ناتوانی‌های رفتاری و یادگیری خفیف:.....
۲۹۱.....	تعریف:.....
۲۹۴.....	شیوع:.....
۲۹۵.....	علت شناسی.....
۲۹۵.....	ویژگی‌ها.....
۲۹۹.....	ناتوانی‌های یادگیری و رفتاری متوسط.....
۳۰۱.....	شیوع.....
۳۰۱.....	علت.....
۳۰۱.....	ویژگی‌ها.....
۳۰۲.....	ناتوانی‌های چندگانه/ عمیق و شدید.....
۳۰۳.....	تعریف.....
۳۰۵.....	شیوع.....
۳۰۵.....	علت شناسی.....
۳۰۵.....	ویژگی‌ها.....
۳۰۸.....	بررسی.....
۳۱۰.....	خلاصه فصل.....

۳۱۱..... فصل نهم: آسیب شنوایی.....

۳۱۱.....	ساختار شنوایی و فرآیند آن.....
۳۱۲.....	گوش خارجی.....
۳۱۲.....	گوش میانی.....
۳۱۲.....	گوش داخلی.....

۳۱۳.....	تعاریف و طبقه‌بندی
۳۱۳.....	تعاریف
۳۱۷.....	طبقه‌بندی
۳۱۷.....	شیوع
۳۱۹.....	علت شناسی
۳۱۹.....	عوامل ارثی
۳۲۰.....	عوامل پیش از تولد و حین بارداری مادر
۳۲۱.....	عوامل اکتسابی
۳۲۱.....	بیماری‌های پس از تولد
۳۲۲.....	عوامل محیطی
۳۲۲.....	ویژگی‌ها
۳۲۲.....	هوش
۳۲۳.....	مهارت‌های زبان و گفتار
۳۲۵.....	ناشنوایی و تحول زبان و تفکر
۳۲۶.....	پیشرفت تحصیلی
۳۲۷.....	تحول اجتماعی
۳۲۷.....	مشکلات عاطفی
۳۲۸.....	فرآیند تشخیص و ارزیابی
۳۲۸.....	متخصص ژنتیک
۳۲۸.....	پزشک خانواده و متخصص اطفال
۳۲۸.....	متخصص گوش
۳۲۹.....	متخصص سنجش شنوایی
۳۳۱.....	مداخله اجتماعی
۳۳۱.....	مشکلات شنوایی
۳۳۲.....	مداخله‌های تربیتی
۳۳۳.....	ارتباط جامع یا کلی
۳۳۴.....	فن آوری
۳۳۶.....	زندگی در یک جامعه ناشنوا
۳۳۶.....	نکته مهم
۳۳۷.....	رویکردهای آموزش ارتباط
۳۳۷.....	شیوه دهانی در برابر شیوه دستی
۳۳۸.....	فنون گفتاری - آموزش شنیداری و گفتار خواندنی
۳۳۸.....	آموزش شنیداری

۳۳۸.....	هدف اول: گسترش آگاهی از صوت
۳۳۸.....	هدف دوم: گسترش توانایی تشخیصصوات بلند در محیط
۳۳۹.....	هدف سوم: گسترش توانایی تشخیص میان اصوات گفتاری
۳۳۹.....	گفتارخوانی
۳۴۰.....	فنون دستی
۳۴۰.....	زبان علامتی و انگشت خوانی
۳۴۰.....	خلاصه فصل

فصل دهم: آسیب بینایی..... ۳۴۱

۳۴۱.....	ساختار بینایی و فرآیند آن
۳۴۲.....	تعریف و طبقه‌بندی
۳۴۲.....	نابینایی قانونی
۳۴۲.....	نابینایی
۳۴۲.....	تیزبینی
۳۴۲.....	میدان دید
۳۴۲.....	دید تونلی
۳۴۳.....	نابینایی آموزش
۳۴۴.....	طبقه‌بندی
۳۴۴.....	اختلال‌های انکساری چشم
۳۴۵.....	اختلال‌های ماهیچه‌ای
۳۴۶.....	مشکلات دریافتی چشم
۳۴۷.....	شیوع:
۳۴۷.....	علت‌شناسی
۳۴۷.....	ویژگی
۳۴۸.....	هوش
۳۴۸.....	مهارت‌های گفتار و زبان
۳۴۹.....	پیشرفت تحصیلی
۳۴۹.....	تحول اجتماعی
۳۵۰.....	تحرك و جهت‌یابی
۳۵۱.....	تحول ادراکی - حرکتی
۳۵۱.....	ارزیابی و مداخله
۳۵۱.....	مداخله پزشکی
۳۵۲.....	پیشگیری

۳۵۲.....	فرآیندهای تشخیص و ارزیابی
۳۵۳.....	درمان / مداخله
۳۵۳.....	مداخله‌های اجتماعی
۳۵۴.....	مداخله‌های آموزشی
۳۵۴.....	فضاهای آموزشی
۳۵۵.....	آموزش تحرک و مهارت‌های زندگی روزمره
۳۵۷.....	حیطه‌های محتوای برنامه‌دستی انتقالی
۳۵۷.....	ارتباط حسی لمسی
۳۶۱.....	فصل یازدهم: اختلال کاستی توجه / بیش‌فعالی
۳۶۳.....	تعاریف
۳۶۴.....	شیوع
۳۶۵.....	ویژگی‌ها
۳۶۸.....	علت‌شناسی
۳۷۱.....	فرآیندهای تشخیص و شناسایی
۳۷۲.....	مقیاس‌های درجه‌بندی برای رفتار
۳۷۴.....	مشاهده‌ها
۳۷۶.....	آزمون‌های استاندارد شده
۳۷۷.....	مصاحبه‌ها
۳۷۷.....	بررسی‌های پزشکی
۳۷۷.....	برنامه‌ها
۳۸۲.....	خلاصه فصل
۳۸۳.....	فصل دوازدهم: آسیب جسمی و سلامتی
۳۸۴.....	تعاریف
۳۸۴.....	آسیب جسمی و سلامتی جداکننده
۳۸۴.....	تعاریف قوانین دولتی از آسیب‌های جسمی و سلامتی
۳۸۵.....	شیوع، ویژگی‌ها، سبب‌شناسی و درمان گزیده‌ای از آسیب‌های جسمی و سلامتی
۳۸۶.....	آسیب‌های استخوانی یا جسمی
۳۸۶.....	فلج مغزی
۳۸۹.....	اختلال‌های تشنجی (صرع)
۳۹۱.....	فلج چندگانه
۳۹۲.....	پلاسیدگی عضلانی

۳۹۳	شکاف ستون فقرات
۳۹۴	جراحی مغزی ضربه‌ای
۳۹۶	آسیب‌های جسمی و سلامتی کمیاب
۳۹۷	نشانگان مارفان
۳۹۷	رماتیسم مفاصل نوجوانان
۳۹۷	نقص استخوان‌سازی
۳۹۸	فلج اطفال
۳۹۸	جراحات نخاعی
۳۹۹	آسیب‌های سلامتی
۴۰۰	آسم
۴۰۱	سرطان
۴۰۱	کودک‌آزاری
۴۰۲	سیتو مگالو ویروس (CMV)
۴۰۳	فیروز کیستی
۴۰۴	دیابت نوجوانان و هایپوگلیسمی
۴۰۴	کم‌خونی سلول‌های داسی شکل
۴۰۵	سوء استفاده از مواد توسط مادر
۴۰۵	نشانگان الکلی جنینی و تأثیرات الکلی جنینی
۴۰۷	نشانگان ایکس شکننده
۴۰۷	وابستگی به فناوری یا شکنندگی طبی
۴۰۹	فرآیندهای تشخیص و شناسایی
۴۰۹	مهارت‌های زندگی روزمره
۴۰۹	وسایل جابه‌جایی و تحرک
۴۱۰	سنجش توانایی‌های جسمی
۴۱۰	سنجش توانایی‌های روانی - اجتماعی
۴۱۰	سنجش توانایی ارتباطی
۴۱۱	سنجش توانایی بالقوه و پیشرفت تحصیلی
۴۱۱	سنجش زمینه
۴۱۱	سنجش فناوری کمکی
۴۱۲	برنامه‌ها
۴۱۳	طرح خدمات خانوادگی فردی شده (IFSP)
۴۱۵	فناوری
۴۱۶	خلاصه فصل

۴۱۷	فصل سیزدهم: اختلال‌های طیف در خودماندگی (اوتیسم).....
۴۱۸	تعاریف.....
۴۲۴	شیوع.....
۴۲۵	ویژگی‌ها.....
۴۲۸	حساسیت‌های حسی.....
۴۲۸	هوش.....
۴۲۹	ظاهر جسمی.....
۴۲۹	علت‌شناسی.....
۴۳۰	فرآیندهای تشخیص و شناسایی.....
۴۳۲	برنامه‌های مداخله‌ای.....
۴۳۹	ناتوانی‌های یادگیری غیرکلامی.....
۴۴۰	خلاصه فصل.....
۴۴۱	فصل چهاردهم: ناتوانی‌های شدید یا چندگانه.....
۴۴۲	تعاریف.....
۴۴۳	کودکان دارای ناشنوایی - نابینایی.....
۴۴۶	کودکان دارای عقب‌ماندگی ذهنی و فلج مغزی.....
۴۴۷	شیوع.....
۴۴۸	ویژگی‌ها.....
۴۴۸	کنش هوشی.....
۴۴۹	توانش‌های تحصیلی.....
۴۴۹	مهارت‌های خودیاری.....
۴۴۹	توانایی‌های اجتماعی.....
۴۵۰	تحول حرکتی درنگیده.....
۴۵۱	آسیب حسی.....
۴۵۱	نیازهای مربوط به تندرستی.....
۴۵۲	مهارت ارتباطی.....
۴۵۲	خلاصه.....
۴۵۲	علت‌شناسی.....
۴۵۳	فرآیندهای تشخیص و ارزیابی.....
۴۵۳	ارزیابی پزشکی.....
۴۵۴	ارزیابی تحصیلی.....
۴۵۶	برنامه‌ها.....

۴۵۶.....	برنامه آموزشی
۴۵۷.....	اولویت‌های آموزشی
۴۵۸.....	روش‌های مداخله
۴۶۰.....	فناوری
۴۶۱.....	جایگماری
۴۶۳.....	خلاصه فصل
۴۶۵.....	منابع فارسی.....
۴۶۷.....	منابع انگلیسی.....
۴۶۹.....	واژه نامه.....
۴۷۷.....	نام نما.....
۴۹۵.....	مکان نما.....

پیشگفتار مؤلف

مؤلف در کتابی که پیش رو دارید با عنوان روان‌شناسی و آموزش افراد استثنایی: رویکرد شخص محور در مداخله و توانبخشی افراد با نیازهای خاص تلاش نموده است دانشجویان، کمک متخصصان، معلمان و کلیه دست‌اندرکاران آموزش ویژه را به گونه‌ای هدایت کند که آنان بر مبنای اصول و بنیان‌های روان‌شناختی بتوانند تصمیمات اساسی در تشخیص، آموزش و توانبخشی افراد استثنایی را اتخاذ کنند و به آن مبادرت ورزند.

هدف از نگارش این کتاب گردآوری و تالیف اطلاعات اساسی مورد نیاز در یک منبع به منظور کمک به اهل فن، دانشجویان روان‌شناسی و آموزش و توانبخشی افراد استثنایی است تا با دریافت اطلاعات هرچند فشرده، اما نسبتاً کامل در حد بضاعت و مقدمات علمی بتوانند با آخرین اطلاعات به روز شده با صورت بندی افراد با نیازهای خاص آشنا شده و با رویکردی شخص-محور با مسائل و مشکلات افراد استثنائی رویارویی بهینه‌ای نیز داشته باشند. رویکرد شخص-محور به نیازهای ویژه یک شخص خاص تمرکز می‌کند، در چنین رویکردی مهم‌ترین حیطه‌هایی که باید مورد توجه قرار گیرند عبارت‌اند از: ارتباط، مدیریت ر خود، مهارت‌های اجتماعی، شرکت در جامعه و امنیت است.

در این اثر سعی شده است دیدگاه‌ها و روش‌های مختلف در هم آمیخته شوند. هرچند ممکن است شاهد دیدگاه‌های واگرا نیز باشیم. دیدگاه‌های واگرا و مختلف اگرچه روزی بهم ملحق می‌شوند اما در ذات خود چالش‌های درخور تاملی را روبه‌روی خوانندگان خویش خواهند گذاشت که در این صورت این اثر می‌تواند به هدف خود نیز نزدیکتر شود. لذا در این‌جا جا دارد از مدیریت محترم انتشارات آوای نور جناب آقای سید مصطفی میرحسینی و همکاران ارجمندشان و سرکار خانم زیبا شکورصفت صدیقی بابت تهیه و تنظیم نام نما و مکان نما تشکر کنم. در خاتمه امید است خوانندگان ارجمند با طرح انتقادات سازنده و ارائه پیشنهادهای خود مؤلف را بیش از پیش رهین منت خود سازند.

با سپاس

پرویز شریفی در آمدی

بهار ۱۳۹۳

